

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม
การปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ

เพื่อกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้ง
อากาศเสียออกสู่บรรยากาศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขโดยมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขบทบัญญัติ
ให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับ
การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐
และมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำ
ของคณะกรรมการควบคุมมลพิษจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“โรงงานอุตสาหกรรม” หมายความว่า โรงงานจำพวกที่ ๒ และโรงงานจำพวกที่ ๓ ตามกฎหมาย
ว่าด้วยโรงงาน

“การประกอบกิจการโรงงาน” หมายความว่า การทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง
ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ ตามลักษณะกิจการของโรงงาน
แต่ไม่รวมถึง การทดลองเดินเครื่องจักร

“กระบวนการผลิต” หมายความว่า การประกอบกิจการโรงงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีการปล่อยทิ้ง
อากาศเสียออกสู่บรรยากาศ

“กระบวนการผลิตที่มีการเผาไหม้เชื้อเพลิง” หมายความว่า การประกอบกิจการโรงงานใน
ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งที่มีกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิง หรือการสันดาป และมีการปล่อยทิ้งอากาศเสีย
ออกสู่บรรยากาศ

ข้อ ๒ ให้โรงงานอุตสาหกรรมตามบัญชีท้ายประกาศนี้ เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูก
ควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ

ข้อ ๓ ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ เว้นแต่จะได้ทำการบำบัดอากาศเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่ทั้งนี้ ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง (Dilution)

ข้อ ๔ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการกำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสีย ตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ข้อ ๕ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่โรงงานอุตสาหกรรมที่กระบวนการผลิตมีการเผาไหม้เชื้อเพลิงหรือใช้หม้อไอน้ำหรือโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการนำอากาศเสียจากกระบวนการผลิตที่ไม่มีการเผาไหม้เชื้อเพลิงและอากาศเสียจากกระบวนการผลิตที่มีการเผาไหม้เชื้อเพลิงมาปล่อยทิ้งที่ปล่อยปล่อยทิ้งอากาศเสียเดียวกัน ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

ยงยุทธ ดิยะไพรัช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บัญชีท้าย

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม
การปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ

ลำดับ ที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ขนาดของโรงงาน	
		โรงงานจำพวกที่ ๒	โรงงานจำพวกที่ ๓
๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตผลเกษตรกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การต้ม นึ่ง หรืออบพืช หรือเมล็ดพืช (๕) การเก็บรักษา หรือลำเลียงพืช เมล็ดพืชหรือ ผลิตผลจากพืชในไซโล โกดังหรือคลังสินค้า (๙) การร่อน ล้าง คัด หรือแยกขนาด หรือคุณภาพ ของผลิตผลเกษตรกรรม	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า - เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า และคนงานไม่เกิน ๕๐ คน และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า โรงงานทุกขนาด เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือคนงานเกิน ๕๐ คน
๙	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเมล็ดพืช หรือหัวพืช อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การสี ฝัด หรือขัดข้าว	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีหม้อไอน้ำและไม่จัดอยู่ ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีหม้อไอน้ำ
๑๑	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำตาล ซึ่งทำจาก อ้อย บีช ญ่าหวาน หรือพืชอื่นที่ให้ความหวาน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๓) การทำน้ำตาลทรายดิบ หรือน้ำตาลทรายขาว (๖) การทำกลูโคส เดกซ์โทรส ฟรักโทส หรือ ผลิตภัณฑ์อื่นที่คล้ายคลึงกัน	- -	โรงงานทุกขนาด โรงงานทุกขนาด
๑๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ อย่างใด อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำอาหารผสมหรืออาหารสำเร็จรูปสำหรับ เลี้ยงสัตว์ (๒) การปนหรือบด พืช เมล็ดพืช กากพืช เนื้อสัตว์ กระดูกสัตว์ ขนสัตว์ หรือเปลือกหอยสำหรับทำ หรือผสมเป็นอาหารสัตว์	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า -	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า โรงงานทุกขนาด
๒๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสิ่งทอ ด้าย หรือ เส้นใยซึ่งมีใยหิน (Asbestos) อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การหมัก คาร์บอนไนซ์ สาง หวี รีด ปั่น อบ ควบ บิดเกลียว กรอ เท็กเจอร์ไรซ์ ฟอก หรือ ย้อมสีเส้นใย	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการฟอก ย้อมสี และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการฟอก ย้อมสี

ลำดับ ที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ขนาดของโรงงาน	
		โรงงานจำพวกที่ ๒	โรงงานจำพวกที่ ๓
๓๔	(๒) การทอหรือการเตรียมเส้นด้ายยืนสำหรับการทอ	เครื่องจักรไม่เกิน ๒๐ แรงม้า และคนงานไม่เกิน ๕๐ คน ซึ่งไม่มีการฟอก ย้อมสี และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือคนงานเกิน ๕๐ คน หรือโรงงานทุกขนาดซึ่งมีการ ฟอก ย้อมสี
	(๓) การฟอก ย้อมสี หรือแต่งสำเร็จด้ายหรือสิ่งทอ	-	โรงงานทุกขนาด
	(๔) การพิมพ์สิ่งทอ	-	โรงงานทุกขนาด
	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับไม้ อย่างใดอย่าง หนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้		
๓๖	(๑) การเลื่อย ไซ ซอย เซาะร่อง หรือการแปรรูปไม้ ด้วยวิธีอื่นที่คล้ายคลึงกัน	-	โรงงานทุกขนาด
	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากไม้ หรือไม้ก๊อกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้		
	(๑) การทำภาชนะบรรจุ เครื่องมือ หรือเครื่องใช้ จากไม้และรวมถึงชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	-	โรงงานทุกขนาด
	(๓) การแกะสลักไม้	คนงานไม่เกิน ๕๐ คน และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	คนงานเกิน ๕๐ คน
๓๗	(๔) การทำกรอบรูปหรือกรอบกระจกจากไม้	-	โรงงานทุกขนาด
	โรงงานทำเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายใน อาคารจากไม้ แก้ว ยางหรือโลหะอื่น ซึ่งมีใช้ เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารจาก พลาสติกอัดเข้ารูป และรวมถึงชิ้นส่วนของ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	-	โรงงานทุกขนาด
	โรงงานผลิตเยื่อ หรือกระดาษอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้		
	(๑) การทำเยื่อจากไม้ หรือวัสดุอื่น	-	โรงงานทุกขนาด
๓๘	(๒) การทำกระดาษ กระดาษแข็ง หรือ กระดาษที่ ใช้ในการก่อสร้างชนิดที่ทำจากเส้นใย (Fiber) หรือ แผ่นกระดานไฟเบอร์ (Fiberboard)	-	โรงงานทุกขนาด
	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัสดุเคมี ซึ่งมีใช้ปุ๋ยอย่างใดอย่าง หนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้		
	(๑) การทำเคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัสดุเคมี	-	โรงงานทุกขนาด
	(๒) การเก็บรักษา ลำเลียง แยก คัดเลือก หรือแบ่ง บรรจุเฉพาะเคมีภัณฑ์อันตราย	-	โรงงานทุกขนาด
๔๒			

ลำดับ ที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ขนาดของโรงงาน	
		โรงงานจำพวกที่ ๒	โรงงานจำพวกที่ ๓
๔๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับปุ๋ย หรือ สารป้องกัน หรือกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ (Pesticides) ใดๆ อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำปุ๋ย หรือสารป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช หรือสัตว์ (๒) การเก็บรักษาหรือแบ่งบรรจุปุ๋ย หรือสารป้องกัน หรือกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์	-	โรงงานทุกขนาด
๔๔	โรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	-	โรงงานทุกขนาด
๕๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยาง ใดๆ อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำยางแผ่นในขั้นต้น จากน้ำยางธรรมชาติ ซึ่งมิใช่การทำในสวนยางหรือป่า (๒) การหั่น ผสม รีดให้เป็นแผ่น หรือตัดแผ่นยาง ธรรมชาติซึ่งมิใช่การทำในสวนยางหรือป่า (๓) การทำยางแผ่นรมควัน การทำยางเครป ยางแท่ง ยางน้ำ หรือการทำยางให้เป็นรูปแบบอื่นใดที่ คล้ายคลึงกัน จากยางธรรมชาติ (๔) การทำผลิตภัณฑ์ยาง นอกจากที่ระบุไว้ใน ลำดับที่ ๕๑ จากยางธรรมชาติหรือยางสังเคราะห์	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า
๕๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ พลาสติก ใดๆอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๗) การทำรองเท้า หรือชิ้นส่วนของรองเท้า	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า
๕๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลายอย่างดังต่อไปนี้ (๑) การทำซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ (๒) การลำเลียงซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ ด้วยระบบสายพานลำเลียงหรือท่อลม (๓) การผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเข้าด้วยกัน หรือ การผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์อย่าง ใด อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเข้ากับวัสดุอื่น	- - -	โรงงานทุกขนาด โรงงานทุกขนาด โรงงานทุกขนาด
๕๘	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการถลุง หลอม หล่อ รีด ดึง หรือผลิตเหล็ก หรือเหล็กกล้าใน ขั้นต้น (Iron and Steel Basic Industries)	-	โรงงานทุกขนาด

ลำดับ ที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ขนาดของโรงงาน	
		โรงงานจำพวกที่ ๒	โรงงานจำพวกที่ ๓
๖๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับถลุง ผสม ทำให้บริสุทธิ์ หลอม หล่อ รีด ดึง หรือผลิตโลหะในขั้นต้นซึ่งมิใช่เหล็ก หรือเหล็กกล้า (Non – ferrous Metal Basic Industries)	-	โรงงานทุกขนาด
๖๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้		
	(๑) การทำภาชนะบรรจุ	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า หรือโรงงานทุกขนาดซึ่งมีการ ชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ
	(๒) การทำผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีปั๊มหรือกระแทก	-	โรงงานทุกขนาด
	(๔) การทำตู้หรือห้องนิรภัย	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ
	(๕) การทำผลิตภัณฑ์จากลวดหรือสายเคเบิล โดยใช้ลวดที่ได้มาจากแหล่งผลิตอื่น ซึ่งมีใช้ลวดหรือสายเคเบิลที่หุ้มด้วยฉนวน	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ
	(๖) การทำขดสปริงเหล็ก สลัก แป้นเกลียว วงแหวน หมุดย้ำหรือหลอดชนิดพับได้ที่ไม่ทำในโรงรีด หรือดึงขั้นต้น (Primary Rolling or Drawing Mills)	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอดหล่อโลหะ
	(๘) การทำเครื่องสุขภัณฑ์เหล็กหรือโลหะเคลือบเครื่องทองเหลืองสำหรับการต่อท่อ หรือเครื่องประกอบวาล์วหรือท่อ	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ
	(๙) การทำเครื่องใช้เล็ก ๆ จากโลหะ	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ
	(๑๐) การทำผลิตภัณฑ์โลหะสำเร็จรูป ด้วยวิธีเคลือบ หรือลงรัก (Enamelling Japanning or Lacquering) ชุบ หรือขัด	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า ซึ่งไม่มีการชุบ ป้อน หรือ หลอมหล่อโลหะ และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า หรือ โรงงานทุกขนาดซึ่งมีการชุบ ป้อน หรือหลอมหล่อโลหะ

ลำดับ ที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ขนาดของโรงงาน	
		โรงงานจำพวกที่ ๒	โรงงานจำพวกที่ ๓
๙๕	(๑๑) การอัดเศษโลหะ (๑๒) การตัด พับ หรือม้วนโลหะ (๑๓) การกลึง เจาะ คว้าน กัด ไส เจียน หรือเชื่อมโลหะทั่วไป โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ รถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้	เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า	เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า
	(๑) การซ่อมแซมยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว	-	โรงงานทุกขนาด
๑๐๑	โรงงานปรับปรุงสภาพของเสียรวม (Central Waste Treatment Plant)	-	โรงงานทุกขนาด

หมายเหตุ ๑. การจัดลำดับของโรงงานเป็นไปตามบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่จัดอยู่ในจำพวกนี้

๓. ลำดับที่ ๕๑ หมายถึง โรงงานผลิต ซ่อม หล่อ หรือหล่อตอกยากนอกหรือยางในสำหรับยานพาหนะที่เคลื่อนที่ด้วยเครื่องกล คน หรือสัตว์ โดยมีขนาดของโรงงานดังนี้ โรงงานจำพวกที่ ๒ เครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้าและไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ ๑ และโรงงานจำพวกที่ ๓ เครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า